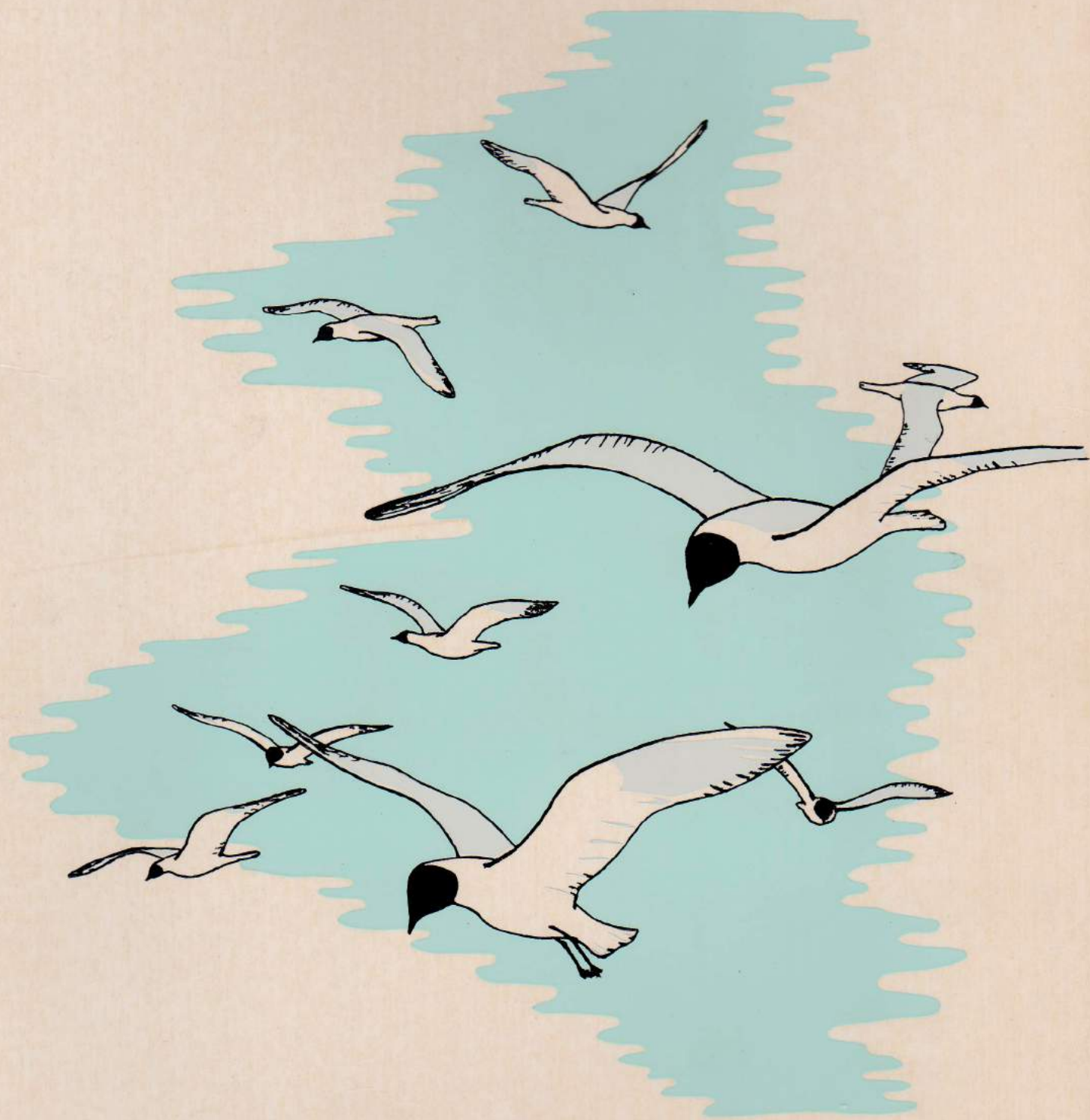

RAPPORTKOMMITTÉN FÖR VÅR FÅGELVÄRLD
I SÖDERMANLAND

ÅRSRAPPORT 1966

= meddelande nr 3 från Rapportkommittén för VF i Södermanland utom Stockholms-
trakten (som gräns gäller länsgränsen av den 1 jan 1967, Enhörna hör således
numera till B-län).

Innehåll:

1) INTRESSANTARE FÅGELOBSERVATIONER I SRM LÄN 1966

sammanställda av Lars Broberg. Sid. 2-9.

I dec 1966 utsändes upprop och rapportblanketter till SOF- medlemmarna
i D-län. Inkommet material har sovrats och det bästa har medtagits i
denna sammanställning - bl a häckning i inlandet av grönbena, rödbena,
större strandpipare, bergfink och jorduggla.

2) TURKDUVAN I SRM.

Redovisning av Kurt Adolfsson. Sid. 10.

3) HORNUGGLAN I SRM 1966.

Redovisning av Ingemar Nord. Sid. 11-12 jämte en karta.

4) SKRATTMÅSKOLONIER I SRM 1966.

Inventeringsresultat sammanställt av Lars Broberg. Sid. 14-16 jämte
karta sista sidan.

5) HARTSÖ-ENSKÄR FÅGELSTATION 1966.

Redovisning av Ingemar Nord m.fl. Sid. 17-26.

Denna Årsrapport (liksom även Årsrapport 1965) kan erhållas för 3 kronor
från tandläkare Lars Broberg, STRÄNGNÄS, postgiro 44 37 22.

RAPPORTKOMMITTEN FÖR VÅR FÅGELVÄRLD
i Södermanlands län

Folke Andersson	Karl-Erik Fahlén
Lars Broberg	Tony Haglund
Larseric Eldenäs	Bengt Larsson

Omslag: Skrattmåsar, ritat och tryckt av Tony Haglund.

INTRESSANTARE FÅGELOBSERVATIONER I SÖDERMANLANDS LÄN 1966

sammanställda av Lars Broberg.

Gråhakedopping (Podiceps griseigena)

Häckning har konstaterats i en ny Sörmlandssjö, Torpsjön i Frustuna sn, där ett par med 3 ungar sågs den 25 juli-7 sept (Lennart Agensjö, Lennart Anderson, Lennart Johansson).

I S.Kärrlången, den enda Sörmlandssjö där gråhaken tidigare häckat, saknades däremot arten för första gången på många år (Leif Sandgren).

Smådopping (Podiceps ruficollis)

Den vid Värmbol, Katrineholm, övervintrande smådoppingen (omnämnd i Årsrapport 65) sågs bl a den 30 jan (Lars Davner) och den 5 mars (Bengt Larsson).

1 ex sågs den 26 nov vid Nyköpingsåns mynning (Erik Österberg).

Rördrom (Botaurus stellaris)

Den i nordeuropa osedvanligt stränga vintern 1965/66 medförde ingen minskning av rördrombeståndet då kylan ej nådde ner till artens övervintringsplatser i Frankrike. I Söderfjärden i Mälaren ökade i stället de tutande hanarna med en - till totalt 6. Kullstorleken var normal vid de tre boplatser i Söderfjärden där häckningsresultatet kunde kollas (5+5+5 vuxna ungar). Sammanlagt 18 ungar ringmärktes vid 4 bon inom 2 hanrevir (Lars Broberg).

Bläsand (Anas penelope)

Vid Strandstuguviken, SE Nyköping - eller trakten däromkring- har uppenbarligen några bläsandhanar översomrat. 1 hane sågs den 5 juni (Ingemar Nord), 16 hanar den 26 juni och 4 hanar den 1 juli (Hans Pettersson).

Knipa (Bucephala clangula)

Häcker numera i Ö.Hjälmaren. Både 1965 och 1966 har flera kniphonor kläckt i holkar vid Stora Sundby, Öja sn. Enligt Ortsbef. sedan 7-8 år tillbaka. Enstaka par skall även ha häckat W om Hjälmarsund. Den 11 juni 66 sågs en kniphona med 12 ungar vid Fröholmen i Öja, 3 km W Hjälmarsund (Tony Haglund).

En förändring har skett av knipans utbredning som häckfågel i Srm. Mest märkbart de sista 2-3 åren - en rad nya häcklokaler. Vid Tåkenön i Hjälmaren noterades 3-4 häckande par den 11-12 juni 66 (Bengt Larsson).

Alfågel (Clangula hyemalis)

Förutom från Näsnaren, Katrineholm, och Ö.Hjälmaren där alfågeln är årlig gäst både höst och vår nu även rapporterad från sjön Klemmingen där 4 ex sågs den 29 okt (Lennart Johansson).

Storskrak (Mergus merganser)

Häcker sedan ca 10 år tillbaka i Likstammen. Häckningen regelbunden sedan stora markholkar uppställts (B A Österberg).

Salskrak (Mergus albellus)

Övervintrade 1965/66 i Nyköpingstrakten med endast ett fåtal ex (max 7 ex). Under hösten 1966 har ett stort antal uppehållit sig i Nyköpingstrakten. Största flocken 47 ex sågs den 13 nov vid Brandholmen, Nyköping (Hans Pettersson).

Gravand (Tadorna tadorna)

Sedd i Strandstuguviken, SE Nyköping, 1 ex den 7 maj (Karl-Erik Häger, Hans Pettersson) och 1 ex den 5 juni (Ingemar Nord).

Kanadagås (Branta canadensis)

De troligen första paren av kanadagås har häckat i sömrlandsdelen av Hjälmaren 1965 och 1966 (Tony Haglund).

Vid Kungsbergsskären, Norrfjärden, Mälaren, sågs en flottilj på 32 vuxna fåglar den 14 juni. Häckar enl ortsbefolkn. sedan flera år i området (Lars Broberg).

1 par med 2 ungar iakttagna i Lövsjön, SE om Stavsjö stn, midsommardagen (Stig W. Karlsson).

10 kanadagäss har uppfötts 1966 vid Stockholms Universitets försöksgrd på Öster-Malma. Gässen är färgmärkta med tre olikfärgade fotringar samt metallring. Gässen är föremål för etologiska studier och ev. iakttagelser emottas tacksamt av Doc Eric Fabricius (B A Österberg).

Fjällvråk (Buteo lagopus)

1 ex sågs jagande den 1 juni(!) vid Danbyholm, Björkvik sn (Ingemar Nord).

Bivråk (Pernis apivorus)

Den 5 juni synes ha varit en bra dag för uppsträckande bivråk. Vid Pungsund i Björnlunda noterades bivråk sträckande mot NE under en stor del av dagen. Sammanlagt minst 25 ex. (Gerd Isaksson).

Aftonfalk (Falco vespertinus)

En gammal hane vid Åkers Krutbruk den 31 maj i god belysning och på nära håll (20 m). (Leif Sandgren).

Järpe (Tetrastes bonasia)

Hösten 1964 sågs flera järpkullar vid Solvik i norra Gåsinge där arten ej tidigare iakttagits (Nils Grahn).

En märkbar om dock svag ökning lokalt i Ludgo sn (gäller även tjäder och orre). Hökning konstaterad 1966 (B A Österberg).

Märkbar ökning i östra Srm (Lennart Agensjö).

Ett säkert bestånd E S.Kärrlängen, t ex 3 ex den 14 maj 1966 (Leif Sandgren).

Vaktel (Coturnix coturnix)

Rapporterad hörd på 4 olika lokaler i juni månad:

Vid Husby-Rekarne ka 1 ex den 5 juni (Tony Haglund),

vid St.Mälby, Björnlunda, 1 ex den 8-11 juni (Lennart Andersson, Lennart Johansson, Karl-Erik Fahlén),

vid V.Vingåkers ka 1 ex den 10 juni (Bo Altstedt),

vid Hagbyberga, Björkvik, 1 ex den 9 juni (Bengt Larsson) och 1 ex den 26 juni (Folke Andersson).

Dvärgsumphöna (Porzana pusilla)

1 ex hörd den 1 juni i Örsundet, SW delen av Söderfjärden, Mälaren (Kurt Adolfsson, Lars Broberg, Leif Sandgren).

1 ex hörd i Kyrksjön, Floda sn, den 7 juni (Lars Davner).

/1965 rapporterades 4 mindre sumphöns - ingen dvärgsumphöna.

1966 2 dvärgsumphönsor men ingen mindre sumphöna !/.

Kornknarr (*Crex crex*)

Har rapporterats från 8 lokaler 1966.

Strandskata (*Haematopus ostralegus*)

Åter några obs av rastande fåglar i invatten:

- 1 ex den 3 maj i Närsjöfjärden, Husby-Rekarne (Ingemar Hallberg).
- 2 ex den 12 juni vid Lövön i Ö.Hjälmaren (Björn Ahlbom).

Större strandpipare (*Charadrius hiaticula*)

I juni påträffades ett häckande par av större strandpipare i ett grustag vid Jordbro i Stigtomta. Den 26 juni kunde två ungar ringmärkas. Detta tycks vara den första kända inlandshäckningen i Srm och den första i landet där inlandshäckning inte skett vid en sjö. I botten på grustaget fanns dock två mindre vattensamlingar, ca 100 m² vardera, vilka kan ha fått ersätta sjön i detta fall. Som närmaste grannar häckade två par mindre strandpipare (Ingemar Nord).

Roskarl (*Arenaria interpres*)

- 1 ex i Mälaren den 15 maj vid Gorsingeholm, Strängnäs (Leif Karlsson).
- 2 ex rastande den 30 maj på V.Skäret, Ö.Hjälmaren, Öja sn (Tony Haglund).

Storspov (*Numenius arquata*)

Häckning har 1966 förekommit på Gråskär i yttre Hartsöskärgården - en ovanlig häckningslokal för denna art (Henry Benktzon).

Grönbena (*Tringa glareola*)

2 ex varnade på eftermiddagen den 6 juni, med största sannolikhet för bo, på St.Vitmossen, Lunda sn i Kolmården. Något bo kunde inte hittas trots ca 2 timmars kikarbevakning från långt håll. Under senare tid tycks detta vara den enda kända häckningen i Srm. 1872 skrev dock C R Sundström: antreffas i temligt antal häckande på passande lokaler å fastlandet, men förekommer sällan i skärgården och häckar troligen inte där. Förteckningen 1962 är således redan nu felaktig (Ingemar Nord).

Rödbena (*Tringa totanus*)

Häckning har konstaterats vid Forsa, SW Katrineholm. Ett par med ungar i kärrmark i anslutning till sjön Tislången (Gunnar Sjöö gm Bengt Larsson).

Har dessutom under häckningstid uppträtt på ytterligare några inlandslokaler men häckning har ej kunnat fastställas.

Vid Hallbosjön obs under maj-juni (sista obs den 22 juni). (Folke Andersson).

Vid Floden, Floda sn, 1 ex den 10 juni (Bengt Larsson).

Smalnäbbad simsnäppa (*Phalaropus lobatus*)

Ej rapporterad 1966. Ett tillägg kan göras för 1965: 1 ex den 27 maj vid Brandholmen, Nyköping (Ingemar Nord).

Vitvingad trut (*Larus glaucooides*)

En gammal fågel den 19 mars i Oxelösunds hamn (Bengt Larsson).

Dvärgmåås (*Larus minutus*)

2 ev 3 ex sågs och hördes den 22 maj och den 25 juni vid skratmåaskolonin i Hallbosjön (Folke Andersson).

1 ex den 10 juni i en skratmåaskoloni vid Edeby, Björkvik (Bengt Larsson).

1 ungfågel den 10 sept i Nabbviken, Lövön, Ö.Hjälmaren (Kurt Adolfsson).

Tretåig mås (*Rissa tridactyla*)

En gammal fågel på Näsnarens is, N Katrineholm, den 3 nov och den 12 nov (Bengt Larsson). Även den 17 nov (Sven-Erik Swanqvist) och den 2 dec (Lars Davner).

Svarttärna (*Chlidonias nigra*)

Sedd på fyra olika lokaler 1966:

Den 22 maj 1 ex över vassen i Hallbosjön, Stigtomta (Folke Andersson),
samma dag 2 ex i Näsnaren, Katrineholm (Bengt Larsson),
den 29 maj 1 ex vid Edeby, Björkvik sn (Folke Andersson),
den 11 juni 1 ex bland fisktärnor på ett litet skär S Fitjehuvud i
Hjälmarens, Västermo sn (Tony Haglund).

Tillägg för 1965: 1 ex den 9 maj vid Hävringe (K G Sundström).

Kentsk tärna (*Sterna sandvicensis*)

1 ex fiskade den 11 aug vid Hartsö-Enskär (Lars Broberg). Arten är ej
upptagen för Srm i Förteckningen 1962 men har setts åtminstone en gång
tidigare i B-län, 2 ex Torö den 17 aug 1964 (Rune Bäckman).

Turkduva (*Streptopelia decaocto*)

Se särskild sammanställning på sid 10.

Hornuggla (*Asio otus*)

Ovanligt många kända häckningar i Srm 1966. Se sammanställning sid. 11.

Jorduggla (*Asio flammeus*)

Häckning konstaterad på en tuväng ca 7 km E Katrineholm. Minst
2 ungar (Bengt Larsson).

Tretåig hackspett (*Picoides tridactylus*)

Några ex under hösten:

en hane i sept vid Bergsjön, Hällbybrunn (Henrik Toss),
1 ex den 5 okt vid Stensund, Vagnhärad (Karl-Erik Fahlén),
en hane den 29 okt vid Kogne, Torshälla (Henrik Toss),
1 ex den 6 nov i tät tallskog i Vallby, N Eskilstuna (Sture Lagerholm).

Sommargylling (*Oriolus oriolus*)

Den 11 juni hördes 1 ex på Tåkenön i Hjälmarens (Bengt Larsson).
Även hörd vid Yngarestanden mellan Broby-Hovsta (Folke Andersson).

Korp (*Corvus corax*)

1 ex iakttagen den 4-5 aug vid Rovgölet, Virå Bruk, Björkvik. Ej tidigare
iaktt. här av mig på de senaste 15 åren (Lennart Almkvist).

Trädkrypare (*Certia familiaris*)

Uppträdde betydligt talrikare på Hartsö-Enskär hösten 1966 än föregående
höst. 26 ex ringmärktes.

Visat sig ganska vanlig i trädgårdar och parker i Katrineholm
bl a i okt (Bengt Larsson).

Strömstare (Cinclus cinclus)

Ovanligt många strömstarar i Nyköpingstrakten under förvintern. På ett ställe i Nyköpingsån den 28 nov 13 ex mot normalt 5-6. Fåglar även sedda uppehålla sig vid havsstranden (Hans Pettersson).

1 ex överflygande vid Studsvik den 13 nov (Folke Andersson m fl).

Vintern 1966/67 flera ex sedda ute i havsbandet. 1 ex vid Aspnäset vid Stendörren, 1 ex i Djupsundet mellan Hartsö-Ringsö och 1 ex vid Hornudden, Tystberga (Henry Benktzon).

Ringtrast (Turdus torquatus)

Den 21 apr 1 ex vid Marieberg, N Nyköping (Birger Pettersson),

den 24 apr 9 ex (6 hanar, 3 honor) vid Lindbacke, SW Nyköping (Stefan Bengtsson),

den 27 sept 1 hane vid Gersnäs, N Katrineholm (Bengt Larsson).

Svart rödstjärt (Phoenicurus ochruros)

1 hane, ej helt utfärgad, sedd den 10 apr vid Röksta, Eskilstuna (Ingemar Hallberg).

1 hane sedd den 22 juni i en trädgård på norr i Katrineholm (Lars Davner).

Näktergal (Luscinia luscinia)

Från många lokaler rapporteras en ökning av antalet sjungande näktergal i jämförelse med 1965 års inventeringsresultat.

I Gnestaområdet 11 ex /1965 inom samma område 4 ex/. (Lennart Agensjö, Lennart Andersson, Lennart Johansson).

Lindö+Välänsholme i Söderfjärden, Mälaren, 6 ex /1965 4 ex/. (Lars Broberg).

Tynnelson, Mälaren, minst 5 ex /1965 4/. (Lars Broberg).

Vid Åkers Styckebruk 4 ex /1965 1/. Första ex hörd redan den 30 apr (Leif Sandgren).

Utmed sträckan Eriksberg-Broby-Hovsta-Hagbyberga 11 ex /1965 8/. (Bengt Larsson).

Cör på ovanstående lokaler sammanlagt 37 mot 21 1965. En ökning med 76% !

Vid Nyköpings Biol. Förenings näktergalsinv. den 24 maj (en tämligen blåsig kväll) inräknades sammanlagt 26 sjungande. Jämfört med 1965 års inventeringsresultat, 40 st, en minskning. Denna torde vara skenbar på grund av den olika inventeringstiden (1965 en hel vecka, 24-30 maj) samt att ett färre antal observatörer medverkade i år. Samtliga lokaler från 1965 besöktes ej heller. Slutomdömet är att på de små väl kända lokalerna ingen förändring skett (Sven-Olof Jansson).

Kärrsångare (Acrocephalus palustris)

1 ex sjungande vid Eriksberg den 22 juni. Försvunnen följande dag (Bengt Larsson).

Höksångare (Sylvia nisoria)

På Hartsö-Enskär noterades minst 7 revirhållande höksångare den 18 juni. Två bon påträffades och lyckosam häckning genomfördes i ett av dessa (5 ungar).

På Brudskär, 2 km NE om Enskär hördes en sjungande höksångare den 19 juni (Ingemar Holmåsen).

Lundsångare (Phylloscopus trochiloides)

Ett sjungande ex på Tåkenön i Hjälmaran den 11 juni (Bengt Larsson).

Gransångare (Phylloscopus collybita)

Hörd sjungande under häckningstid på två lokaler i östra Srm:

Den 22 juni 1 ex öster om Västerljungs ka (Lennart Johansson),

den 3 juli 1 ex nära Pålundet, Mörkö (Karl-Erik Fahlén).

Kungsfågel (Regulus regulus)

Vintern 1965/66 gjordes en undersökning i Årbyskogen intill Eskilstuna angående dödligheten bland kungsfågel, trädkrypore och svartmes. I slutet av okt fanns inom området 19 kungsfågel, 4 trädkrypore och 6 svartmes. Vid vinterns slut i början av apr fanns 4 kungsfågel, 0 trädkrypore och 1 svartmes. Vinterdödligheten inom området var således 79% för kungsfågel, 100% för trädkrypore och 83% för svartmesen. De största förlusterna skedde den 6-13 febr då det var under 20 minusgrader hela tiden. Kungsfågeln minskade denna vecka från 11 till 5, trädkryporen från 3 till 0 och svartmesen från 4 till 1 (Lennart Bolund).

Halsbandflugsnappare (Ficedula albicollis)

1 ex fångad och ringmärkt på Hartsö-Enskär den 8 sept (Gerd Isaksson).

Mindre flugsnappare (Ficedula parva)

1 ex sedd i Sävstaholmsparken, V.Vingåker, den 28 aug (Bo Altstedt).

Tre ex (1 ad, 2 juv) fångade och ringmärkta på Hartsö-Enskär (1 ex vardera den 13, 16 och 17 sept). (Lars Broberg).

Järnsparv (Prunella modularis)

1 ex kvar på småfågelfoderplats vid Öster-Malma i dec 66 och jan 67 (B A Österberg).

Sidensvans (Bombycilla garrulus)

Vintern 1965/66 nådde sidensvansflockarna långt ner i sydeuropa. Sedan de passerat igenom söderut hösten 1965 sågs ingen i Strängnäs mellan den 26 dec och den 17 mars men därefter passerade enstaka mindre flockar norrut under hela april (Lars Broberg).

I början av maj gjorde 1 par ansatser till bobygge i ett lärkträd på en obebyggd villatomt i Hälleforsnäs ! Fåglarna sågs flyga upp med grässtrån. De sågs sista gången den 4 juni, även då samlande grässtrån (Folke Andersson).

Även vid Pungsund i Björnlunda sågs 2 sidensvansar så sent som den 6 juni (Gerd Isaksson).

Hösten 1966 var rönnbärsskörden mycket rik i Srm i motsats till föregående år med nästan total missväxt. Trots denna olikhet i födotillgång noterades de första fåglarna i Strängnäs båda höstarna den 16 okt, men redan dessförinnan, den 1 okt, sågs sidensvans vid Studsvik (7 ex) och på Hartsö-Enskär (5 ex). (Lars Broberg). Från Nyköping rapporteras 2 flockar (ca 20 ex) t o m så ovanligt tidigt som den 6 aug (Henry Benktzon). Från Katrineholm rapporteras att sidensvansflockarna invaderade trakten talrikt fr o m början av okt. Flockar på 100 ex var ej ovanliga i staden. Största flock 250-300 ex (Sven-Eric Swanqvist). Huvudstyrkan torde ha passerat i slutet av okt och början nov. De sista sågs i Strängnäs den 15 dec (Lars Broberg).

Stenknäck (Coccothraustes coccothraustes)

Två bofynd gjordes i Vingåker - ett i ek, ett i björk (Bo Altstedt)
 Vinterbesöken i Strängnäs har fortsatt. Under nov sågs stenknäck
 dagligen i kvarteren kring domkyrkan. Den 19 nov uppehöll sig 6 ex i
 min trädgård på Domprostgränd (Lars Broberg).

Gråsiska (Carduelis flammea)

Uppträdde invasionsartat i Katrineholmstrakten. Siskorna anlände de
 första dagarna av okt och max nåddes i mitten av okt samt i sista
 hälften nov. (Sven-Eric Swanqvist).

Under hösten-förvintern uppträdde flockar på upp till 500 ex i
 Katrineholmstrakten (Bengt Larsson).

Snösiska (Carduelis hornemanni)

Sedd bland gråsiskor i Katrineholmstrakten. 3 ex den 12 nov vid
 Katrineholms Gård (Bengt Larsson), 1 ex den 23 nov vid Stettin (Lars
 Davner), 1 ex den 4 dec i en gråsiskflock på ca 400 ex vid Lillsjön,
 Näsnaren (Sven-Eric Swanqvist).

Rosenfink (Carpodacus erythrinus)

Hanar har sjungit på 5 lokaler i Srm:

I Bruksparken, Nävekvarn, 1 ex (fullt utfärgad) den 19 maj (Birger
 Pettersson),

vid Örsundet, Söderfjärden, Mälaren, 1 ex (utf) den 28 maj (Yngve
 Lindblom),

vid Lundby kärr, Åkers Styckebruk, 1 ex (utf) den 12 juni (Leif Sandgren),

vid Broby, Bettna, 1 ex (utf) den 15 juni (Folke Andersson)

samt vid Djulö campingplats 3 km S Katrineholm, 1 ex (utf) i juni (Sven-
 Eric Swanqvist).

Mindre korsnäbb (Loxia curvirostra)

1966 var ett invasionsår för denna art. Stark passage under hösten (mitten
 aug-sept) mot S och SW. De första småflockarna noterades i juni.

Under tiden 14.6-14.7 företog jag exk. varje dag i Trosatrakten. Hörde då
 enstaka korsnäbbar så gott som varje dag. Största antalet under perioden
 noterades på Askö ute i skärgården den 27 juni, 20 ex (Björn Ahlbom).

24 juni smärre flockar mindre k. vid Katrineholm (Bengt Larsson).

Bändelkorsnäbb (Loxia leucoptera)

Bändel förekom också i ovanligt antal. På Hartsö-Enskär ringmärktes 65
 mindre korsnäbb och 10 bändel vilket möjligen avspeglar den inbördes
 fördelningen.

Förutom på Enskär (se stationsrapporten) har bändel rapporterats:

Aug-sept små flockar i Hälleforsnäs tillsammans med övrig korsnäbb
 (Folke Andersson).

Sammanlagt under sept ca 50 bändel och 400 mindre k (dagligen flockar på
 5-10 m.k). Gäller Eskilstuna (Lennart Bolund).

Den 3 sept 7 ex vid Rosenholm, Katrineholm (Bengt Larsson).

Den 24 sept 1 hane vid Djulönäs, S Katrineholm (Lars Davner).

Den 16 okt 3 ex vid Sjöholm, NW Katrineholm (Bengt Larsson).

Bändel (forts)

Den 22 okt 3+2 ex inne i Katrineholm (Bengt Larsson).

Den 24 okt 3 ex (1 hane, 2 fl) Katrineholm (Rüdiger Kasche).

Den 28 okt 1 ex inne i Katrineholm (Lars Davner).

Bergfink (Fringilla montifringilla)

Har konstaterats häcka i Srm 1966. Vid f.d. sjön Pasken, Skeppsta, sågs den 5 juni en bergfinkhona. Den 19 juni sågs och hördes åter en bergfinkhona, som vid flera tillfällen matade en ungfågel med ännu icke utvuxen stjärt. Enligt Förteckningen (5. uppl, 1962) är bergfinken ej tidigare noterad som häckfågel i Srm (Lennart Magni).

Bergfink sågs sent även vid Pungsund i Björnlunda, 5 ex den 5 juni (Gerd Isaksson).

Gulsparv (Emberiza citrinella)

Anmärkningsvärt stort antal noterade på Tåkenön i Hjälmarens den 11-12 juni. 10-15 revir (Bengt Larsson).

En tendens till ökning av populationen inom Åker (Leif Sandgren).

en sammanställning av Kurt Adolfsson

Sedan den första observationen av TURKDUVAN i Sverige, Onsala i Halland 1949, har arten varit under stark expansion i södra och mellersta Sverige. I "Sveriges Natur" (Årsboken 1964) har Mathiasson publicerat en summarisk sammanställning med bl a ett par intressanta utbredningskartor.

I Uppland uppträdde de första turkduvorna 1957 och redan följande år ägde häckning rum i Upsala. Närkes första fynd gjordes 1960.

Det första sörmålandska fyndet härrör sig från S u n d b y, L i l l a M a l m a s n, 1953.

har/
Ett flertal rapporter de sista åren inkommit till Rapportkommittén, men häckning har endast konstaterats i Eskilstuna. Nedan följer en sammanfattning av materialet.

NYKÖPINGSOMRÅDET

1 ex den 1.6.1965 flygande mot N över Täckå Udden, Nyköping.

1 ex den 4.6.1965 sittande på en antenn vid Hållstavägen i Nyköping.

Detta är de första observationerna i Nyköping enl. Eric Åberg (I Kikaren 1966:1).

STRÄNGNÄSOMRÅDET

Turkduvor hoar vid Lottenlund, Mariefred (Strengnäs Tidning den 30.5.1963)

1 par den 14.6.1963 i Järnvägsparken, Mariefred. (Leif Karlsson)

3 ex i juni 1963 i Mariefred. Häckning möjlig men ej konstaterad (Leif Sandgren)

ESKILSTUNAOMRÅDET

De första turkduvorna observerades i Eskilstuna den 12.10.1961 då 2 ex uppenbarade sig vid Balsta ålderdomshem i stadens utkant (L. Johansson, K. Wallin, K. Adolfsson). Antalet duvor på denna lokal har sedan ökat år från år. Det högsta antalet, 22 ex, räknades i slutet av 1966, dels strax före jul (K. Adolfsson) dels 29.12 (Bj. Ahlbom). Inom området, som är kuperat, finns ett flertal byggnader och det är huvudsakligen beväxt med barrträd. Utfodring av fågel sker i stort sett året om. Vid två häckningstillfällen har boet legat i en tät gran. Ungfåglar har setts vid flera tillfällen sensommar-höst.

Turkduvor har även iakttagits på andra lokaler inom staden, häckning kan misstänkas i bl a Stadsparken och Fors Kyrkopark, men vinterobservationer föreligger endast från Balsta.

1961-1962 Sedan de två första duvorna uppenbarade sig i okt 61 blev antalet vinterfåglar vid Balsta = 3.

1962-1963 Under vintern fanns 5 ex. En sjätte fågel skjöts på förvintern. Häckning konstaterad våren 1963.

1963-1964 Under vintern fanns 7 ex. Häckning 1964.

1964-1965 10 ex under vintern.

1965-1966 15 ex under vintern.

1966 22 ex i dec. Ingen häckning konstaterad. Men detta beror närmast på bristande kontroll av lokalen. Från sommaren finns obs från tre olika lokaler inom staden (K. Adolfsson).

FLENSOMRÅDET

1 ex den 4.10.1953 vid Sundby, L. Malma sn ("Våra fåglar i Norden").

KATRINEHOLMSOMRÅDET

2 ex den 13.5.1960 vid Valla (Göran Andersson i VF 63:200)

1 ex den 13.6.1964 på sträck mot E vid Tegelbruket, Sköldinge (Ingemar Nord)

1 ex den 19.9.1964 på sträck mot S vid Stensjön, E Katrineholm (S-E Swanqvist)

1 ex den 8.6.1965 i Sävstaholmsparken, Vingåker (Bo Altstedt)

1 ex den 27.6.1965 vid Viala stn, V. Vingåker (Bengt Larsson)

2 ex midsommar 1965 vid Brandstationen, Katrineholm (S-E Swanqvist)

1 ex den 27.7.1965 i Katrineholm. Möjligen häckning i K-m sommaren 65 (B. Larsson)

1 ex den 6.7.1966 flygande mot W vid Rosenholm, S Katrineholm (S-E Swanqvist).

HORNUGGLAN I SÖRMLAND 1966

av Ingemar Nord.

Efter särskilt upprop om häckande hornugglor (*Asio otus*) under 1966 har 17 rapporter inkommit. De avser inte mindre än 39 kända häckningar, i de flesta fall lika med hörda kullar. Eftersom inga motsvarande sammanställningar gjorts tidigare år är det svårt att yttra sig om stammens storlek, men rapportörerna synes eniga om att året varit mycket gott för hornugglan, åtminstone i jämförelse med de senaste åren.

Vid Tåkerns fågelstation har 13 par häckat, vilket anses vara överraskande många (Fältbiologen 1966:2). Kvismaren har dock inte haft motsvarande ökning. Endast 2 par häckade 1966 mot exempelvis 14 par 1961, då tillgången på smågnagare likaledes var god (Verksamheten vid Kvismare fågelstation 1963 och 1966).

Hos 24 av de rapporterade kullarna har antalet hörda eller sedda ungar noterats. Summa: 71 st. eller 2,95/kull. Detta synes vara en alltför låg siffra med hänsyn till gnagartillgången, men förklaringen kan ligga i bristande efterforskning. De rapporterade siffrorna är i många fall minimisiffror.

Fynden fördelar sig enligt nedanstående uppställning. Se även karta.

NYKÖPINGSOMRÅDET

-	-	Lindesberg, NE Nyköping	Henry Benktzon
-	min. 3	Lindbacke, SW Nyköping	Hans Pettersson
-	3	Bollbacken, Hallbosjön, Stigtomta sn	Bengt Larsson, Lars Broberg
-	-	Ekeby, Hallbosjön, Halla sn	Folke Andersson
-	-	St. Flättna, SSE Nyköping	H. Pettersson
25.6	min. 2	Goglunda, Yngaren, Stigtomta sn	Ingemar Nord, F. Andersson
25.6	min. 2	Vik, Yngaren, Stigtomta sn	I. Nord, F. Andersson

GNESTAOMRÅDET

-	3	Mölbo, Vårdinge sn (Sthlms län)	Lennart Agensjö
-	-	Söra, Frustuna sn	Lennart Andersson
10.6	-	Älgsjön, Brandsbol, Frustuna sn	L. Andersson, Lennart Johansson
22.6	-	Jakobsberg, Björnlunda	L. Andersson, L. Johansson
22.6	-	Önnersta, Björnlunda	L. Andersson, L. Johansson

STRÄNGNÄSOMRÅDET

juni	3	Åkers Krutbruk, Åker	Leif Sandgren
------	---	----------------------	---------------

ESKILSTUNAOMRÅDET

20.6	min 2	Strands Koholme, Söderfjärden	L. Broberg
25.5	3	Lund, Vallby, N Eskilstuna	Tony Haglund, Per-Gunnar Högman
27.6	2	Ärna, NW Eskilstuna	T. Haglund
7.6	4	Magla, Gillberga sn	T. Haglund
9.6	3	Almby, S Husby-Rekarne ka	T. Haglund, Roland Ylvén, Sören Hedlund
15.6	4	Mosstorp, S Husby-Rekarne ka	T. Haglund, R. Ylvén, S. Hedlund
juli	3	Örstakärret, Stenkvista sn	T. Haglund, Björn Ahlbom
31.5	4	Hällberga, Stenkvista sn	T. Haglund
3.6	4	Ökna, Stenkvista sn	T. Haglund
6.6	4	Stenkvista ka	T. Haglund
15.6	4	Segerstasörnsjön, Ärla sn	T. Haglund

FLENSOMRÅDET

4.6	3	Sundby-Navestasjön, Dunker sn	T. Haglund
-	-	Sundby, SW Malmköping	I. Nord
-	-	Hässelby, Dunker sn	I. Nord
-	-	Misskärret, Skälby, Årdala sn	F. Andersson
-	-	Hedenlunda, Vadsbro sn	F. Andersson
-	-	Staväng, NE Flen	F. Andersson
-	-	L. Kova, S Malmköping	F. Andersson
-	-	Strax N Hyltinge ka	F. Andersson

KATRINEHOLMSOMRÅDET

11.6	-	Tåkenön, Hjälmarén	B. Larsson
-	2	Vingåkersslätten	Bo Altstedt
-	3	Vingåkersslätten	B. Altstedt
-	2	Strax N Valla	Lars Davner
- min.	2	Floda ka	I. Nord
31.5	3	Danbyholm, Björkvik sn	I. Nord
31.5 min.	3	Edeby, Björkvik sn	I. Nord

Siffrorna ovan avser antalet rapporterade ungar.

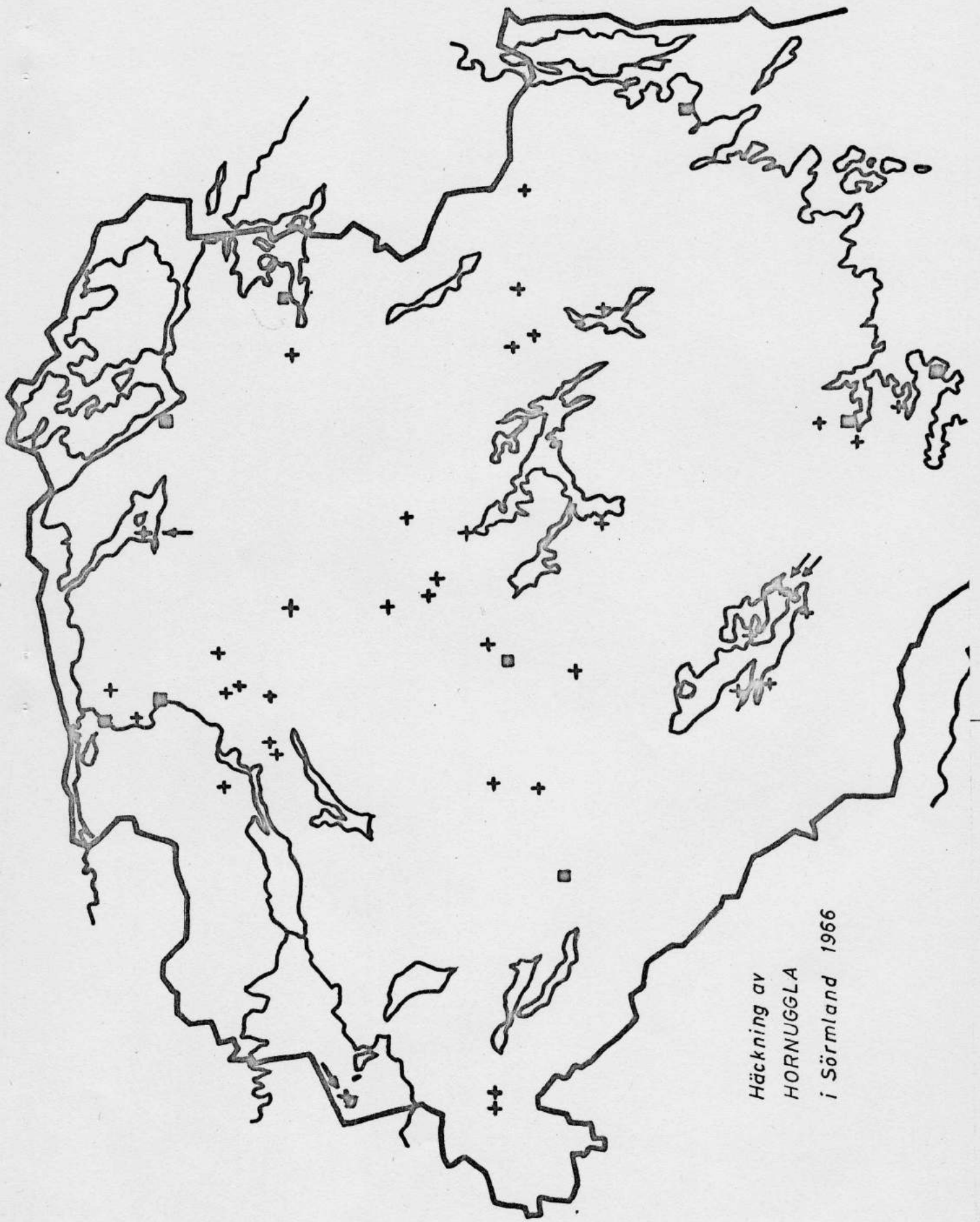
Dessutom har rapport inkommit om spelande hanar på lokaler där häckning sedan ej konstaterats:

NYKÖPINGSOMRÅDET

23.4 1 hane Brakärr, Tuna sn (kontroll 28.5 och 5.6) I. Nord

GNESTAOMRÅDET

30.4 1 hane Pungsund, Björnlunda (kontroll maj-juli) I. Nord

Häckning av
HORNUUGGLA
i Sörmland 1966

SKRATTMÅSKOLONIER I SÖDERMANLANDS LÄN 1966

en sammanställning av Lars Broberg

Sommaren 1966 genomfördes en inventering av skrattnåskolonier inom D-län. Upprop och formulär utsändes till medlemmarna i april och vid årets slut hade rapporter inkommit om sammanlagt 70 kolonier, varav 6 med över 500 häckande par. De två största kolonierna, ca 1.500 par, rapporterades från Söderfjärden i Mälaren och från Bergasjön i Långhalsen.

Från några gamla kända lokaler såsom Näsnaren och Kyrksjön rapporterades bottenår på grund av högvatten under våren. Å andra sidan skedde i något fall tillfällig häckning på en översvämmad åker (Edeby).

En uppskattning av antalet par i en koloni synes erbjuda vissa svårigheter. Så t ex räknades på ett ställe i Mälaren (litet skär norr L. Skinnpälßen, 25 maj) 80 måsar men 105 bon med ägg och på ett annat (S. Kärrlängen, 16 maj) 1.000 måsar men 1.200 bon, vilket i båda fallen gör mindre än en mås närvarande per bo ! Sannolikt är många kolonier underskattade.

Nedan följer en förteckning över samtliga rapporterade skrattnåskolonier (ända ned till 2 par). Se även kartan längst bak. Siffrorna anger ungefärligt antal par. I de fall beräkning skett är siffran understruken. Hänsyn har endast tagits till maj och junisiffror.

NYKÖPINGSOMRÅDET

Brandholmen, ESE Nyköping	80-100	Hans Pettersson, Ingemar Nord
Tjuvholmen, ESE Nyköping	300	H. Pettersson
Humpgrundshällarna, 3 km N Ox-d	400	H. Pettersson, Stefan Bengtsson
Smshällan, SE Oxelösund	50-60	K.G. Sundström
Arresthällan, SE Oxelösund	några par	K.G. Sundström
Själgrundet, 5 km NNE Ox-d, Svärta	50	S. Bengtsson
Måsskären, 7 km NE Ox-d, Svärta sn	150	S. Bengtsson
Stångskär, Tystberga sn	<u>42</u>	Henry Benktzon, Ulf Widemo
Kryllerfristad, Nävekvarn	100	Jan-Åke Larsson
Valsjön, Ludgo sn	150-200	I. Nord, Birger Pettersson, B.A. Österberg
Hallbosjön, Stigtomta sn	<u>650</u>	Folke Andersson, H. Pettersson
Långhalsen vid Malms gård	1.000	F. Andersson

TROSAOMRÅDET

Skär i NW delen av Tvären, Bälinge	20	U. Widemo
Skär utanför Käftudden, Trosa	2	Karl-Erik Fahlén
Rudsjön, Sörby, Torsåker sn	100	Lennart Andersson, Lennart Johanson, Lennart Agensjö

GNESTAOMRÅDET

Haversjön, Björnlunda sn	250	L. A, L. J, L. Ag.
Hollandsjön, Kattnäs sn	250	L. A, L. J, L. Ag.
Klemmingen vid Berga, G-D sn	100	L. A, L. J, L. Ag, Gerd Isaksson

STRÄNGNÄSOMRÅDET

Bredgrund, Prästfj, Mälaren	200-300	Lars Broberg
L.Skinnpåsen, Segeröfj, Mälaren	200-300	L. Broberg
Litet skär strax norr L.Skinnp.	<u>105</u>	L. Broberg
Draxängsskär, Morraröfj, Mälaren	10	L. Broberg
Pedersskär, Gisselfj, Mälaren	100-200	L. Broberg
Märrskären, Norrfj, Mälaren	10	L. Broberg
Strängnäs fj. vid Husby, Mälaren	40	Leif Karlsson
S. Kärrlängen, Åker sn	<u>1.200</u>	Leif Sandgren
Öknasjön, Härad sn	20	Tony Haglund

ESKILSTUNAOMRÅDET

Lindholmarna, Söderfj, Mälaren	1.500	L. Broberg
Flättsjön, Ärla sn	50	Folke Andersson
Storkorgen, Näshulta sn	400	Björn Axelsson, T. Haglund
Kalvsjön, Näshulta sn	100	B. Axelsson, T. Haglund
Måshällen, Ö.Hjälmaren, Näshulta sn	<u>34</u>	T. Haglund
Södernäs, Ö.Hjälmaren, Lista sn	<u>7</u>	T. Haglund
Skär vid V.Röholmen, Ö.Hj, Öja sn	<u>5</u>	T. Haglund
Västra skäret, Ö.Hjälmaren, Öja sn	<u>115</u>	T. Haglund
Finken, St.Sundby, Ö.Hjälmaren	<u>33</u>	T. Haglund
Litet skär utanför St.Sundby	<u>24</u>	T. Haglund
Horstensb, Hjälmaren, Öja sn	<u>23</u>	T. Haglund
Ön invid Holmen, Hjälmaren, Öja sn	<u>30</u>	T. Haglund
Liten ö W Langholmen, Hj-n, Öja sn	<u>58</u>	T. Haglund
Ö vid Volmarsholmen, Hj-n, Västermo	<u>128</u>	T. Haglund
Ö vid Dalkarshäll, Hj-n, Västermo	<u>11</u>	T. Haglund
Flintan S Varhultaön, Hj-n, V-o	<u>18</u>	T. Haglund
Ö S Fitjehuvud, Hjälmaren, V-o sn	<u>2</u>	T. Haglund

FLENSOMRÅDET

Nälensjön, Lilla Malma sn	380-500	T. Haglund, Ingemar Nord
Sundbysjön, Lilla Malma sn	50	Folke Andersson
Händösjön, Dunker sn	350-500	T. Haglund, Leif Sandgren
Skundern, Dunker sn	<u>2</u>	Arne Ingelman
"	10	A. Ingelman, T. Haglund
Hedenlundasjön, Vadsbro sn	500 högst	F. Andersson, Bengt Larsson
Dalbysjön, Bettna sn	500-1.000	F. Andersson, B. Larsson, I. Nord

Flensområdet (forts)

V. Marsjön, Blacksta sn	5	I. Nord
Bergasjön, Långhalsen, Vadsbro	1.500	F. Andersson
Blackstaviken, Långhalsen	100 drygt	F. Andersson, B. Larsson
Fågelsund, Långhalsen, Bettna sn	100 drygt	F. Andersson, I. Nord

KATRINEHOLMSOMRÅDET

Open, V. Vingåker sn	stor k-i	Bo Altstedt
Nässjön, Ö. Vingåker sn	liten k-i	B. Larsson, S-E Swanqvist
Näsnaren, Katrineholm	200-300	B. Larsson, Lars Davner
Rosenholm, Katrineholm	100 drygt	B. Larsson, S-E Swanqvist
Duveholm, Katrineholm	100 drygt	B. Larsson, S-E Swanqvist
Stensjön. St.Malm sn	10	B. Larsson, S-E Swanqvist
Kyrksjön, Floda sn	100 högst	B. Larsson
Floden, Floda sn	50 högst	B. Larsson
Jägern, Floda sn	50 högst	B. Larsson
Skär vid Tåkenön, Hjälmaren	10 drygt	B. Larsson
Tegelbruksdammen, Sköldinge	10-50	B. Larsson
Spetebysjön, Valla	50-100	B. Larsson
Dagöholm, Långhalsen, Lerbo sn	10-50	B. Larsson
Edeby, Björkvik sn	100 högst	B. Larsson, F. Andersson
Hallsjön, Björkvik sn	2	Ulf Widemo

I uppropet önskades även uppgifter om vid vilken tidpunkt de första skrattnåsungarna blev flygfärdiga samt när huvudparten av måsarna avflyttade från kolonin. Av de fåtaliga rapporterna framgår att de första flygfärdiga skrattnåsungarna noterades i Hallbosjön den 2 juli (Folke Andersson). Vid Rosenholm iaktogs 100-150 juv den 6 juli (S-E Swanqvist) och den 8 juli rapporteras flygga ungar tämligen allmänt (Bengt Larsson). Endast i ett fall har säker avflyttning noterats. Det gäller kolonin i Hallbosjön där lokalen var utrymd den 17 juli (F. Andersson). I Valsjön, Ludgo sn, fanns vid ett besök den 22 juli endast 28 måsar kvar (Birger Pettersson).

VERKSAMHETEN VID HARTSÖ-ENSKÄR FÅGELSTATION 1966

av Ingemar Nord

Den andra säsongen på Enskär, som huvudsakligen pågick mellan 30.7 och 18.9, innebar en kraftig ökning av antalet ringmärkta fåglar, 3.154 mot 1.844 under 1965. Till största delen beror detta på att antalet nät fördubblats, men också på att arbetsdagarnas antal ökade från 48 till 59. Efter landstigningstillstånd från Domänstyrelsen kunde ett par besök göras under juni och juli. I mitten på november gjordes en radioinspelning av Torgny "Swiss" Östgren, vilken sändes i programmet "Utflykt" den 19.11.

Häckfåglar

Under sommarbesöken gjordes uppskattningar och undersökningar av häckfågelfaunan. 24 arter befanns häcka med säkerhet, 15 med största sannolikhet samt möjligen ytterligare 5 arter. Den vanligaste arten tycktes vara törnsångaren, vilket kan synas egendomligt med tanke på den låga märkningssiffran (se tab.). Den kan möjligen hotas av lövsångaren, en art som inte gör sig så påmind som törnsångaren. Andra häckande arter: törnskata 4 par, gulspurv 15-20, stenskvätta, trädkrypare 1, hussvala, kricka 1, skedand 1, ejder, tornfalk 1.

Höksångare (Sylvia nisoria)

Vid vårt besök den 18 juni sjöng minst 7 hanar, främst i enbuskmarkerna på västra och norra delen av Enskär. Två bon hittades, båda placerade på 75 cm:s höjd i måbärsbuskar. Det ena innehöll 5 ägg medan det andra fortfarande var under byggnad. Vid två tillfällen sågs honan bygga. Hanen syntes aldrig intill detta bo, utan sjöng ett stycke därifrån. Intill detta senare bo fanns ett fjolårsbo i samma buske. Den 9 juli fanns 5 ungar i det första boet, medan det andra var övergivet. Förutom paret vid det första boet observerades endast en höksångare, vilken fångades och ringmärktes.

Ringmärkning

21 nya arter ringmärktes, däribland vattenrall, gräshoppsångare, halsbandsflugsnappare, mindre flugsnappare, mindre korsnäbb och bändelkorsnäbb. De två sistnämnda arterna förekom i större eller mindre flockar under hela perioden. Mot slutet (=mitten av sept) tycks dock bändelkorsnäbben ha dominerat i flockarna. 65 resp. 10 ex. kunde fångas och märkas, mycket tack vare lockfåglar. En mindre korsnäbb har kontrollerats vid två tillfällen i Österrike (se tab.).

Vägning och mätning

Så gott som samtliga ringmärkta fåglar har under 1966 också vägts och mätts. Mätningen avsåg endast vinglängden. Totalt har ca 3.700 vikter och ca 6.000 vingmått insamlats. Redogörelse för denna verksamhet kommer att lämnas senare.

Kontroller

Samtliga märkta fåglar har noterats, dock har icke kontroller under märkningsdagen medtagits. Kontrollerna uppgår till 629 st. Av dessa avser 9 st. fåglar som märktes på Enskär under 1965: entita 2 st, trädkrypore 1, koltrast 1, trädgårdssångare 1, bofink 1 och gulsparv 1.

Ekonomi

Verksamheten har kunnat finansieras tack vare generösa bidrag från Elis Wides fond, Lennart Bolund, Eskilstuna samt Eskilstuna Naturvänner. Ett visst överskott uppstod också på resorna.

Medlen har använts för inköp av bl a 45 st. fångstnät, ett 20-manstält samt för administration.

Kommande säsong

Under 1967 avser vi att fortsätta verksamheten med ringmärkning, vägning och mätning samt häckfågelundersökning. Under förutsättning att personalen räcker till kommer även sträckräkning att genomföras. Då vi räknar med att behöva dubbelbemanning under 2-3 veckor kommer personalbrist att uppstå, varför vi är mycket tacksamma för hjälp även av icke Sörmlänningar. Kontakta i så fall I. Nord, Larsbergsvägen 9, Lidingö, tel. 08/765 55 51.

Nedan följer ringmärkarnas redogörelser för respektive vecka.

Veckan 30/7 -- 6/8

av Tony Haglund

Observationerna dominerades av ungfåglar och omkringdragande föräldrar. Ett fåtal flockar av grönsiska, stare och korsnäbb besökte ön. Det var sällan någon koncentration av fågel på något ställe. Man kan nog säga att de fåglar som under veckan uppehöll sig på Enskär var bofasta där. Vissa tider var antalet tornsvalor stort, men försöken att fånga dem misslyckades för det mesta. När näten kommit upp var svalorna på en annan plats eller också flög de på högre höjd, vilket säkert har med insekterna att göra.

Bland intressanta observationer kan nämnas vadarsträcket. De flesta vadarna passerade i sydvästlig riktning. Den 5. omgavs Enskär av en mycket tät dimma, varvid de sträckande vadarna, av lätena att döma, flög i alla riktningar. Sträcket av vadare här längst ute i skärgården är rätt betydande. Många tycks dock sträcka ännu längre ut. Från fyren observerades ibland små vadarflockar

sträcka mot SSW vid de yttre skären. De arter som förekom varje dag var grön-bena, drillsnäppa, skogssnäppa och kärrsnäppa. Nattsträckande kärrsnäppor och gluttsnäppor noterades också.

Favorittillhåll för ejdern var småskären vid Hyndhällarna och Trinda klubben. Av övriga änder gjordes endast enstaka observationer, bl a knipa.

Medhjälpare: Ingemar Hallberg och Raoul Västilä.

Veckan 7/8 - 13/8

av Lars Broberg

Under andra augustiveckan utbyggdes nätgårdarna på södra delen av ön till att omfatta planerade 70 nät med en sammanlagd längd av 450 m. Småfågeltillgången var till en början ringa och fångsten försvårades tidvis av blåsigt väder. Försök gjordes att fånga vadare med nät vid lästranden öster om lägret, vilket gav den första vadarfångsten (drillsnäppa 6 och gluttsnäppa 1). Första fågel i nätet på den helt kala stenstranden blev något överraskande en vattenrall.

Som en sannolik följd av de i mitten av veckan rådande hårda S till SW vindarna visade sig torsdagen den 11.8 en kentsk tärna (arten ej upptagen för Srm i Förteckningen 1962, men obsad i 2 ex vid Torö, Stockholms län, den 17.8.1964 enl. meddelande av Rune Bäckman).

Fredagen den 12.8 började vinden avtaga och fångstresultatet förbättrades. Lövsångaren nådde för första gången i höst 10 ex. Korsnäbb, som visat sig hela veckan, sträckte under fm i minst 200 ex mot S och SW med 50 ex i maxflocken. De 9 ex som fångades var alla mindre korsnäbb. Lördagen den 13.8 blev så den första lugna dagen och har i dagboken med rött betecknats som EN STOR FÅGELDAG. Den inrymde tre evenemang. 1/ Småfågel. Under morgontimmarna fram till kl 10 var en hel del småfågel i rörelse kring de södra bergen. Dagen blev höstens första bättre fångstdag (74 ex varav 26 lövsångare). Speciellt notabelt med hänsyn till årstiden var fångsten av 4 bergfinkar. Även 1965 förekom sådan tidig fångst av denna art. 2/ Svalor och tornsvalor. Kl 9-10 var luftrummet över hela Enskär fyllt med hus- och ladusvalor och speciellt tornsvalor. Det mesta skådade denna vecka. En stor bortflyttningsdag för tornsvalorna! I skymningen iaktogs 10 tornsvalor, som gjorde ansatser att söka sovplatser i de höga träden vid lägret. Åtminstone 1 ex. sov till följande morgon hängande i klorna under en algren med ryggen nedåt. 3/ Vadare. Ett imponerande vadarsträck särskilt under em och kvällen och långt in på natten. Minst 410 strandskator och 130 stor/småspov noterades sträcka förbi eller över Enskär. Vår skeppare Bengt Blohm på Hartsö nämnde spontant att han aldrig tidigare skådat ett sådant spovsträck som denna dag ("200-300 överflygande Hartsö omkring kl 19"). De flesta av dessa vadare sträckte i W eller WSW riktning med landkontakt och gick aldrig så långt ut att de nådde Hävringe, som ligger SW om Enskär. Höstens ena tranflock (11 ex) drog denna dag också mot W.

Totalfångst under veckan = 229 ex. Bland mera ovanliga arter kan nämnas att höstens sista höksångare fångades den 10.8 = nr 13 för 1966. Sen häckning noterades för bofink (3 borymda ej fullt flygfärdiga ungar den 8.8) samt för trädgårdssångare (2 ännu ej flygfärdiga ungar ringmärktes i boet den 12.8).

Medhjälpare: Kjell Wallin.

Veckan 14/8 - 20/8

av Karl-Erik Fahlén

Väder: I början av perioden dåligt väder med tät dimma den 14.8 och regn och frisk blåst följande dag. Mitten av veckan solig med svaga, huvudsakligen västliga vindar. Mot slutet av veckan växl. moln. med en mycket disig fm den 19.8. Obet. nederbörd, 6 mm, i början och slutet av veckan. Temp. normal för årstiden.

Observationer: Ett intensivt sträck av korsnäbbsflockar, huvudsakligen mindre korsnäbb, men även en del bändelkorshäbb hela veckan. Flera fångade och märkta, jfr nedan. Kraftigt sträck av tornsvala på kvällen den 17.8 (60 ex/2 min.). 30-40 gulärlor drar förbi ön mot WSW på morgonen den 19.8. F.ö. smärre flockar av strandskata, drillsnäppa, glutt, rödbena och kärrsnäppa. Ett fåtal småspovar och några kustpipare sträcker även förbi. Ont om rovfåglar, en fiskgjuse och en tornfalk.

Märkningar: Veckan var den näst bästa under säsongen beträffande antalet märkta fåglar, 652 ex. Av intresse torde vara 37 märkta mindre korsnäbbar samt 2 bändelkorshäbb. F.ö. kan nämnas över 300 ringmärkta lövsångare, 20 törnskator, 1 drillsnäppa och 1 gluttsnäppa. Noterbart är också den höga fångstsiffran den 19.8, då 231 fåglar märktes, en siffra som kunnat bli ännu högre om alla fångade fåglar märktes, men på grund av tidsbrist måste en hel del (lövsångare) släppas. Under veckan ringmärktes även 6 bergfinkar.

Medhjälpare: Stefan Bengtsson.

Veckan 21/8 - 27/8

av Bengt Larsson

21.8. En ny art för Enskär, en ung brun kärnhök, var nere och vände på södra delen. På em en del flyttande vadare: 50 strandskator, 30 storspov, jämte enstaka småspov, glutt- och svartsnäppor. En bändelkorshäbb iakttagen på norra delen. Frost i norra Sverige troligen bidragande orsak till blåhakemärkningen.

22.8. Ökande vindar från E. Ca 50 gulärlor drar fram och tillbaka. God tillgång på fågel. Minst 2 blåhakar vid lägret. Gräshoppsångare (ny märkart) fångas i första drevet på morgonen. 1 häger mot SW.

23.8. Stormig natt, frisk NE. Höstens första gransångare på fm. En svarthakedopping hörs på västra sidan. Enstaka vadare trotsar blåsten och sträcker ut mot Hävringe.

24.8. Näten står som strutar på de för vinden utsatta platserna. Antalet fåglar sjunker ytterligare då knappast något sträck är möjligt dessa blåsiga nätter. Glädjande nog märks 7 korsnäbbar, varav 1 bändel.

25.8. Friska vindar. En lärkfalk på mellersta delen. En gök sträcker ut på fm i stark medvind. Ett 20-tal ladu-, enstaka hus- och en tornsvala kom förbiblåsande från NE på fm. Ytterligare två korsnäbbar fångas.

26.8. Vinden är i avtagande. På morgonen observation från fyren. Resultat: inte en enda sjöfågel. En hel del ärlor kring udden. Under morgonen anländer småflockar av trädpip på hög höjd. Somliga fortsätter ut mot S, medan de flesta går ner på södra delen. En kull (?) talltitor drar av och an. 6 fångas (ny märkart). Vidare fångas en nötväcka (ny märkart och sällan sedd på ön) och 2 bändel. En storlom hörs utifrån havet.

27.8. Växlande svag vind. Natten har varit lugn. Ön är full med fågel. Nytt dagsrekord med 327 märkta. Lövsångarna dominerar kraftigt framför bl a grå flugsnappare och ärtsångare, vilket också avspeglar sig i märkningsprotokollen. Under större delen av dagen fortsätter fågel att strömma till och samlas upp på södra delen av ön, vilket normalt ej brukar vara fallet. Annars tycker jag mig ha märkt att fågeln kommer i "stöt", som efter en stund vänder tillbaka uppåt ön. En ny "stöt" bildas snart. Denna företeelse är vanligast under morgonen och förmiddagen. Ytterligare obs. är ca 200 hus- och ladusvalor, som jagar över södra udden. Antalet ärlor, både gul- och sädes-, ökar och en del ses sträcka ut mot S och SE. En havsörn ses i norr liksom en lärkfalk. En hel del småfågel sträcker på natten. Enstaka ortolan bl a.

Totalmärkning under veckan 830 fåglar.

Medhjälpare: Hans Pettersson och Stefan Bengtsson.

Veckan 28/8 - 3/9

av Ingemar Nord

Perioden började med en efterdyning till rekorddagen den 27.8. Således mycket fågel i rörelse. Redan på morgonen den 28. varslade en ny art om sin närvaro på Enskär. En nattskär hade varit i ett av näten, men smitit. En fjäder på marken avslöjade gästen. På kvällen kunde två nattskärror avnjutas medan de jagade kring lägret, för att då och då slå sig ned på någon berghäll i silhuett mot den sista ljusningen i söder.

Våra ringar av storlek nr 1 började sina, varför inga lövsångare märktes mellan söndag eftermiddag och torsdag kl 12.30. Då anlände vår egen brevbärare, Ivan Pettersson på Hartsö, med RC:s brev innehållande 2.000 1:or beställda på måndagen. RC:s goda service och snabbhet när det gäller ringleveranser saknar motstycke. Totalt släpptes 73 lövsångare.

Under nästan hela veckan var det gott om fågel i rörelse tidigt på morgonen, men sedan ganska tomt under resten av dagen. Den tiden ägnades ibland åt rundvandringar och ibland åt bevakning från fyren. Kring skären i sydost låg lugna dagar stora flockar av skäggdopping. Den 30.8 räknades de till 260 och den 31.8 till 120 ex.

Totalt ringmärktes under veckan 363 fåglar.

Medhjälpare: Henry Thomander.

Veckan 4/9 - 10/9

av Gerd Isaksson

Av de upplevelser och erfarenheter som septemberveckan 4 - 10 erbjöds på Enskär är det framför allt två minnen som dominerar.

När vi på tisdagen hörde väderlekstjänsts stormvarning för ostkusten tänkte vi nog en hel del. Men handlade inte alls såsom vi säkert kommer att göra om vi får uppleva ännu en storm därute. Natten till onsdagen tjöt stormen för full hals. Vid det laget var det ingen idé att tänka på näten, vi kunde ändå inget göra i mörkret. Protokoll och ringmärkningsmateriel räddades ur tjugomannatältet till vårt lilla tält som stod säkrare i stormen. Och mycket riktigt blåste stora tältet ner under natten. Summa ringmärkta fåglar denna stormfyllda dag blev endast nio st. Tydligt var att fåglarna hade sökt skydd på den skogklädda norra delen av ön. Men vi hade minsann sysselsättning ändå hela dagen, näten erbjöd en bedrövlig syn. Då stormstyrkan hela dagen höll ca 20 m/sek. var arbetet med bärgning av nät synnerligen svår. Jag har många gånger funderat över ejderns förmåga att trotsa hög sjö. Denna dag fick jag se att det finns gräns även för dem. Flockarna hade samlats i den grunda viken Gräshålet, där jag ej tidigare sett en enda ejder. När torsdagen grydde hade stormen avtagit. Det blev också vår bästa dag den här Enskärsveckan med 83 märkta fåglar av 15 arter, däribland en halsbandsflugsnappare.

En av de största skönhetsupplevelser jag erfarit utspelades i skymningsdags den kvällen. Vi satt vid stranden och njöt av lugnet, då 44 tranor kom flygande lågt över oss. Formationen var perfekt när vi först fick syn på dem, men väl inne över ön började de cirkla runt. Tydligt var att de sökte nattkvarter. Så småningom fortsatte de in över ön och vi tappade dem ur sikte. Antagligen gick de ner vid den lilla sjön på norra delen av Enskär.

Det storelagna när havet välter och de intressanta fåglar som kan komma efter storm, gör att jag hoppas få uppleva fler stormdagar på Enskär. Allra helst när jag nu vet att om stormvarning utfärdas från Bergkvara till Söderarm, så är det bara att raskt ta ner de mest utsatta näten.

Medhjälpare: Jan Isaksson.

Veckan 11/9 - 18/9

av Lars Broberg

Den sista arbetsveckan (som omfattade 8 dagar) gav en totalfångst av 354 fåglar.

Lövsångarens tidigare dominans i fångsten övergick nu alltmera till rödhake och kungsfågel. Särskilt märkbart var detta fredagen den 16.9, som inledde en rad av klara kyliga höstdagar. Sena höstflyttare utgjorde då för första gången denna höst ett markant inslag i fångsten. Av 89 märkta således rödhake i topp med 28, kungsfågel nästtopp (18), vidare svarthätta (6), gransångare (4) och taltrast (1). Den 18.9 hördes f.f.g. sång av gransångare och denna dag fångades f.f.g. fler gransångare än lövsångare (5 resp. 4 ex).

Sädesärlor uppträdde i uppseendeväckande mängd på kvällen den 17.9 då hållarna kring sydudden var klädda med ärlor. En viss ansamling hade tidigare varit märkbar kvällarna den 14.9 och 15.9. Korsnäbb sträckte fortfarande men ej i mer än några mindre flockar per dag. Läten tydde på att de flesta var bändelkorsnäbb. Veckans två fångster var båda av denna art. Anmärkningsvärd var fångsten av tre mindre flugsnappare (1 ex vardera den 13, 16 och 17.9).

Höstens sista tärnor (fisk/silvertärna 4 ex) obsades den 11.9 och den sista tornsvalan den 12.9.

Medhjälpare: Lars Goldson.

Art	Märkta 1965	Märkta 1966	Summa 1965-1966	Antal återfynd
Tornfalk (<i>Falco tinnunculus</i>)	-	5(5)	5	
Vattenrall (<i>Rallus aquaticus</i>)	-	1	1	
Drillsnäppa (<i>Tringa hypoleucos</i>)	-	9	9	
Gluttsnäppa (<i>T. nebularia</i>)	-	2	2	
Gök (<i>Cuculus canorus</i>)	14	5	19	
Tornsvala (<i>Apus apus</i>)	11	8	19	
Gröngöling (<i>Picus viridis</i>)	-	1	1	
Större hackspett (<i>Dendrocopos major</i>)	6	9	15	
Mindre hackspett (<i>D. minor</i>)	1	2	3	
Spillkråka (<i>Dryocopus martius</i>)	9	-	9	
Göktyta (<i>Jynx torquilla</i>)	5	4	9	
Ladusvala (<i>Hirundo rustica</i>)	13	20	33	
Hussvala (<i>Delichon urbica</i>)	19	14	33	
Backsvala (<i>Riparia riparia</i>)	-	3	3	
Nötskrika (<i>Garrulus glandarius</i>)	1	-	1	1
Talgoxe (<i>Parus major</i>)	-	20	20	
Blåmes (<i>P. caeruleus</i>)	-	1	1	
Svartmes (<i>P. ater</i>)	22	2	24	
Entita (<i>P. palustris</i>)	17	8	25	
Talltita (<i>P. montanus</i>)	-	21	21	
Nötväcka (<i>Sitta europaea</i>)	-	4	4	
Trädkrypare (<i>Certhia familiaris</i>)	6	26	32	
Gärdsmyg (<i>Troglodytes troglodytes</i>)	1	4	5	
Taltrast (<i>Turdus philomelos</i>)	9	26	35	
Rödvingetrast (<i>T. iliacus</i>)	-	4	4	
Ringtrast (<i>T. torquatus</i>)	1	-	1	
Koltrast (<i>T. merula</i>)	7	5	12	1
Stenskvätta (<i>Oenanthe oenanthe</i>)	12	41(6)	53	1
Buskskvätta (<i>Saxicola rubetra</i>)	8	6	14	
Rödstjärt (<i>Phoenicurus phoenicurus</i>)	84	170	254	
Näktergal (<i>Luscinia luscinia</i>)	1	-	1	
Blåhake (<i>L. svecica</i>)	1	2	3	
Rödhake (<i>Erithacus rubecula</i>)	43	139	182	1
Gräshoppsångare (<i>Locustella naevia</i>)	-	1	1	
Rörsångare (<i>Acrocephalus scirpaceus</i>)	2	3	5	
Härmsångare (<i>Hippolais icterina</i>)	3	-	3	
Svarthätta (<i>Sylvia atricapilla</i>)	56	70	126	

Art	Märkta 1965	Märkta 1966	Summa 1965-1966	Antal återfynd
Höksångare (<i>Sylvia nisoria</i>)	4	13(5)	17	
Trädgårdssångare (<i>S. borin</i>)	69	73(2)	142	
Törnsångare (<i>S. communis</i>)	67	28(2)	95	
Ärtsångare (<i>S. curruca</i>)	175	165(4)	340	
Lövsångare (<i>Phylloscopus trochilus</i>)	767	1.207	1.974	4
Gransångare (<i>Ph. collybita</i>)	1	15	16	
Grönsångare (<i>Ph. sibilatrix</i>)	15	17	32	
Kungsfågel (<i>Regulus regulus</i>)	-	201	201	1
Grå flugsnappare (<i>Muscicapa striata</i>)	90	251	341	
Sv. flugsnappare (<i>Ficedula hypoleuca</i>)	64	111	175	1
Halsbandsflugsnappare (<i>F. albicollis</i>)	-	1	1	
Mindre flugsnappare (<i>F. parva</i>)	-	3	3	
Järnsparv (<i>Prunella modularis</i>)	-	3	3	
Trädpiplärka (<i>Anthus trivialis</i>)	42	36	78	
Skärpiplärka (<i>A. spinoletta</i>)	2	1	3	
Sädesärta (<i>Motacilla alba</i>)	38	98	136	
Gulärta (<i>M. flava</i>)	27	17	44	1
Törnskata (<i>Lanius collurio</i>)	44	53(1)	97	
Stare (<i>Sturnus vulgaris</i>)	-	16(4)	16	
Grönfink (<i>Chloris chloris</i>)	-	2	2	
Grönsiska (<i>Carduelis spinus</i>)	26	6	32	
Gråsiska (<i>C. flammea</i>)	2	-	2	
Mindre korsnäbb (<i>Loxia curvirostra</i>)	-	65	65	2
Bändelkorsnäbb (<i>L. leucoptera</i>)	-	10	10	
Bofink (<i>Fringilla coelebs</i>)	36	101(3)	137	4
Bergfink (<i>F. montifringilla</i>)	15	15	30	
Gulsparv (<i>Emberiza citrinella</i>)	5	8	13	
Ortolansparv (<i>E. hortulana</i>)	3	1	4	
Sävsparv (<i>E. schoeniclus</i>)	-	1	1	
Summa	1.844	3.154(32)	<u>4.998</u>	17
Antal arter	45	60(9)	66	10

Siffrorna inom parentes avser pull.-märkningar.

Återfynd rapporterade t.o.m. 1.3.1967

Samtliga märkningar har gjorts på Enskär, Bälunge sn, Södermanland (58.41 N/17.29 E). För överskådlighetens skull har samtliga 17 återfynd medtagits.

NÖTSKRIKA (*Garrulus glandarius*)

6.046.302 12.9.65 fl.
16.1.66 + Nibble, Kolbäck, Västmanland. 59.35 N/16.11 E.

KOLTRAST (*Turdus merula*)

4.049.069 2.10.66 juv.
7.11.66 + Dieppe, Seine Maritime, FRANKRIKE. 49.55 N/1.05 E.
("Merlette")

STENSKVÄTTA (*Oenanthe oenanthe*)

2.194.317 8.9.66 juv.
28.9.66 + Nära Pisa, ITALIEN. 43.43 N/10.24 E. ("ucciso")

RÖDHAKE (*Erithacus rubecula*)

1.338.287 16.9.66 juv.
(10.1.67) + Villanueva de Alcolea, Castellón, SPANIEN.
40.14 N/0.04 E. ("Petirrojo")

LÖVSÅNGARE (*Phylloscopus trochilus*)

1.251.185 15.8.65 fl.
13.9.65 (+) Rovereto, Trento, ITALIEN. 45.53 N/11.03 E. (Flög in genom ett fönster, sattes i bur, dog dagen därpå.)

1.251.194 15.8.65 fl.
23.8.65 v Hesselö, Kattegatt, DANMARK. 56.12 N/11.43 E.
("Phylloscopus trochilus". Kontrollerad.)

1.252.000 4.9.65 fl.
15.5.66 c? Nära Erevan, Armenien, USSR. 40.08 N/44.30 E.
(Fångad, dess vidare öden okända)

1.252.256 12.9.65 fl.
23.9.65 v Moggio di Sopra, Udine, ITALIEN. 46.25 N/13.12 E.
("Lui". Kontrollerad.)

KUNGSFÅGEL (*Regulus regulus*)

R 17.916 1.10.66 fl. hane
23.11.66 x Grove, Sunds, Jylland, DANMARK. 56.19 N/9.03 E.
("Fuglekonge". Funnen död.)

SVARTVIT FLUGSNAPPARE (*Ficedula hypoleuca*)

1.252.847 19.8.66 fl.
(14.2.67) /?/ Moita, Leiria, Beira Litoral, PORTUGAL. 39.45 N/
8.49 W. (Ring samt ben insänd)

GULÄRLA (*Motacilla flava*)

2.193.723 30.8.65 fl.
0.9.65 + Nära Rosignano-Solvay, Livorno, ITALIEN. 43.30 N/
10.20 E (cirka).

Återfynd (forts.)MINDRE KORSNÄBB (*Loxia curvirostra*)

- 3.151.030 19.8.66 juv.
20.10.66 v Gmundenberg, Gmunden, Oberösterreich, ÖSTERRIKE.
47.56 N/13.48 E. ("Fichtenkreuzschnabel /*Loxia curvirostra*")
- 11.11.66 c? Seewalchen, SW Vöcklabruck, Oberösterreich,
ÖSTERRIKE. 47.57 N/13.35 E. ("Kreuzschnabelweib-
chen". Fångad, satt i bur. Infångaren har ombetts
släppa fågel.)

BOFINK (*Fringilla coelebs*)

- 2.193.681 28.8.65 ad. hane
9.1.67 x Sorgues, ca 10 km NE Avignon, Vaucluse, FRANKRIKE.
44.00 N/4.52 E. (Förmodligen död av bil.)
- 2.193.907 2.8.66 juv.
19.12.66 (x) Thure, Lencloître, Vienne, FRANKRIKE. 46.49 N/
0.20 E. ("trouvé vivant mais épuisé, mort peu après")
- 2.193.960 9.8.66 juv.
2.11.66 v Estaimbourg, Hainaut, BELGIEN. 50.41 N/3.18 E.
("Fringilla coelebs hona a.i.=V.")
+ ny ring BRUXELLES 10 A 48796.
- 2.255.233 2.10.66 fl. hona
8.11.66 v Perwez, Brabant, BELGIEN. 50.37 N/4.49 E.
("Fringilla coelebs hona ad.")
Ny ring BRUXELLES 10 A 59761.

Kontroll av fåglar märkta på annan platsSVARTMES (*Parus ater*)

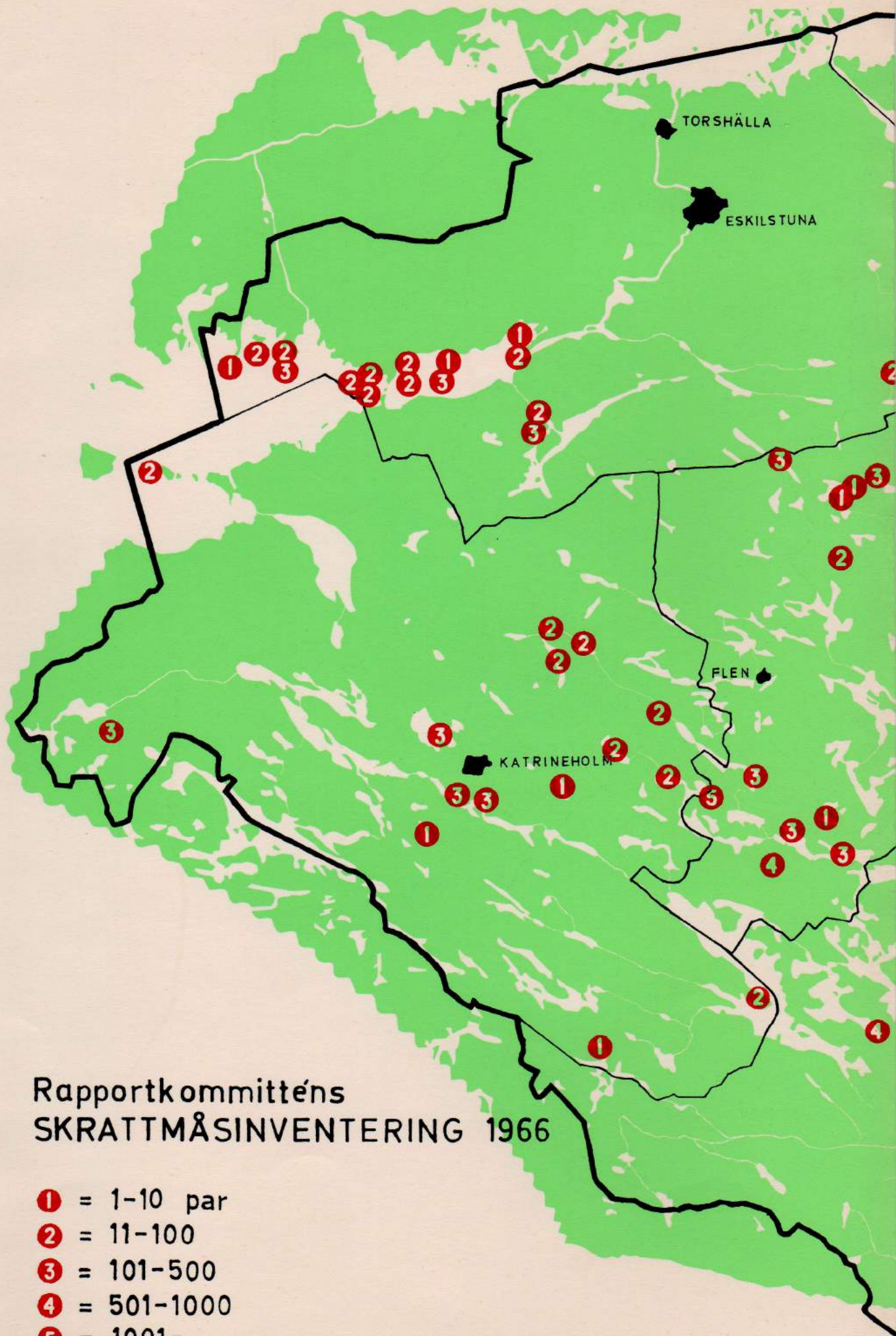
- 2.155.925 6.6.65 pull. Trössla, Vagnhärad, Södermanland. 58.57 N/17.33 E.
17.8.65 v "Fl."

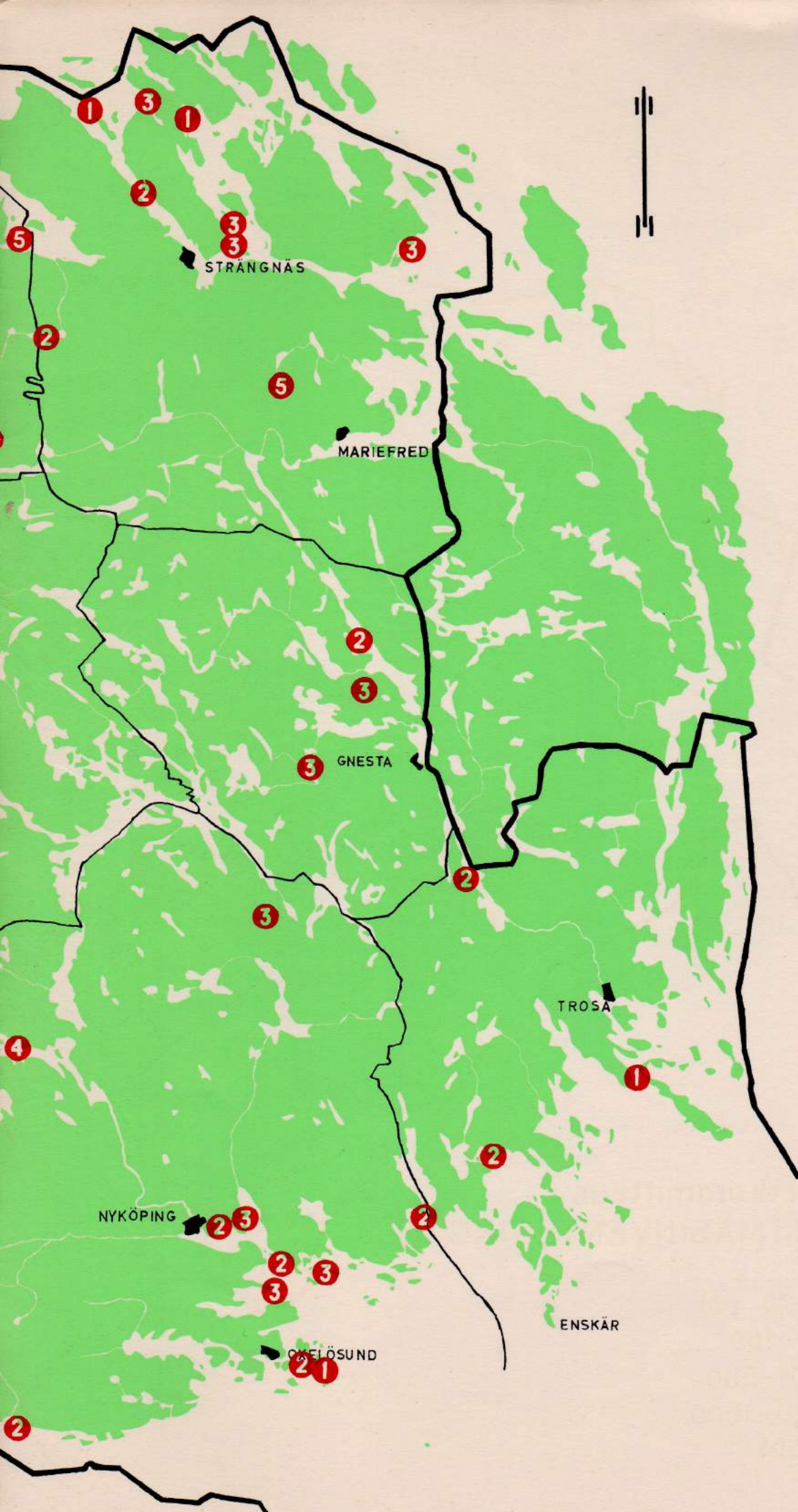
GRÅ FLUGSNAPPARE (*Muscicapa striata*)

- 1.112.993 1.7.66 pull. Hörningsholm, Mörkö, Södermanland. 59.03 N/17.40 E.
17.8.66 v "Fl. Vikt 14,4 g."

Följande standardtecken har använts:

- + skjuten
- (+) död av människa
- x funnen död
- (x) funnen sjuk eller skadad, senare avliden
- v fångad och släppt med sin ring
- c? fångad, dess vidare öden okända
- /?/ fyndsätt obekant

7407
1982